

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“

виносить: в Австрої:
 ва цілій рік 24 К
 за пів року 12 К
 на четвер року 6 К
 на місяць 2 К

За границею:

на цілій рік: зі щоденною висилкою 7 доларів або 14 рублів;
 з висилкою двічі в тижні 6 доларів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 доларів або 10 руб.
 Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько - суспільний дневник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових поальмів М. Шашкевича.

Ревізия польської політики.

(II) Вище згадані автор Людвік Кульчицький застосовляє в своїй брошурі: „Do kąd idziemy“ передовсім над відносинами Поляків до Австрої. Сумно призначає, що Австрої — се одинока держава, в якої граніцях Поляки могли нормально розвивати ся, бо їй чим би були нині Поляки, як би не ті добичі, які они в Галичині осягнули? Як виглядав би той польський сільський народ, як виглядали би ті міста? Як виглядала би польська наука без університетів і академії, без політехніки? Не належить забувати, що так само, як очі всеї України закордонної звернені на нас тут в Галичині і напрікір розвинені на просвітнім і економічнім полях наповнюю їх радістю і надією на лучшу будучість, (vide хотіть би її ті сотки письм, привітів і т. д. з усіх закутків України закордонної в університетській сирові!) так само і „Королівство“ і „Шлеск“ і „Познанське“ споглядали і споглядають з радостю і надією на лучшу будучість свого народу, слідчи, як то їх родичі в Галичині розвиваються на полях просвітнім, економічнім і політичним самостійно і стають Північно-Італією для цілої Польщі.

І не треба даліше її о єм забувати, що добичі є, які Поляки в Австрої осягнули, не були вислідом виключно прав писаних, або пресії політичної сили, які они в бігом часу в державі осягнули! Зовсім широ і ущівно могуть Поляки признані, що много-много прав, які они осягнули — осягнули лиш на підставі самої ласки і зичливості Корони, якої серце они зуміли уняти і вискати!

Прецінь деякі справи язикові, які дотикають школництва, заряду краєм і т. д. о-

ширяють ся ще й до нині виключно на волі цісарські!

І як в послідніх часах звернено її на нас бачнішу узага з тої самої причини, що ми маємо стати тим охоронним валом Австрої супротив сусідної Росії, так її конcesії від самого почину на річ Поляків опирались на тій самій основі. Річ природна, що „грб“ нашого населення в східній Галичині, випробована вже нераз вірність і любов нашої народності до Габсбурзької династії і висунене нашої часті Галичини найдальше па схід в державі Австрої — надає нам, Русинам, в Австрої тим більшого значення!

Річ природна, що до розвою Поляків в Галичині причинила ся також в великій мірі і її інтенсивна праця, що однак та праця була би неможлива — як би держава не запевнила була їм свободного розвою їх сил народних у ріжнородних напрямах — сего ніхто не заперечить.

Много-много чуло саме в послідніх часах о „upośledzeniu Galicyi“... но чи не за пересадні сії з польської сторони крики! Се упосліджене виникає часами в несвідомості, будьто в нездарності, а часами з норми, яку би ті польські крикуні примінили дуже радо супротив других — от хотій би супротив нас — але не супротив себе. Коли будемо домагати ся розділів ріжніх запомог, субвенцій і т. д. після числа населення поодиноких провінцій, то в такім разі як Поляки а в о многу більшій ступені ми Русини всьомо рішучо покривдані. Но коли вовременно під розвагу податкову силу нашого краю і уровень культури, то хто зна, чи жалі зі стороної Поляків не в прибільшенні! Но при тій уважі Поляк Кульчицький зазначає:

„My jednak mamy podwójną miarę. O ile chodzi o nas i Austrię, to żądamy, aby nas

ceniono wedle ilości ludności w Galicyi, o ile zaś chodzi o nas i Rusinów, to wysuwamy wówczas inne kryterium siły podatkowej i kultury.“

Річ природна, що не пишеться тут пеанів на річ Австрої, будьто би она була уже ідеальним „разм“ для всіх народностей, але виходить ясно, „як на долоні“, що Австрої є державою, в якій можна здобути, що потрібне до розвою, і в якій спеціально Поляки находяться в такій стадії, що могуть розвивати ся і... розвиваються ся дійсно!

І треба признасти, що до недавна вся суспільність польська в цілості мала зрозуміння для відносин її в Австрої, а лояльність польська супротив Австрої була ясна, зрозуміла і що більше, розумна! З тій лояльності тягнули они як найбільші користі, на тій лояльності — ми повинні брати примір і народні — будовали они свою будучість!

I „ośmieszanie lojalizmu wobec Austrii — пише в горі вгаданий автор — jest płytkie i wypływa z chamsztwa! Nie ten bowiem jest charem, kto ma poczucie słuszności, kto się odwzajemnia dobrocią za dobroć, lecz ten, kto nie umie ocenić okaz uwalnej mu życzliwości!“

Австрої є одинокою державою конституційною, в котрій як Поляки, так і Русини можуть свободно розвивати ся. Представмож собі, що би сталося з тими народностями, як би Австрої упала!

Ще так недавно — пригадую собі — помістило „Słowo polskie“ „eateru“ Терантеса, шкода, що її під рукою не маю, де представлено Австрої яко стару буду, яка би розвітла ся, як би Поляки її не підіпарили! Чи се гарно? Чи се щиро? Та чи се добре суспільність такими ідеями кормити? Австрої — славити Бога — сильна і жила би дальше

ще спокійніше, як би Галичини не мала. Але кождай патріот-Поляк признасти мусить, що відлучене Поляків від Австрої а прилучене хотяй би до своїх провіпцій чи то під Німеччиною, чи Росією було би для Поляків чимсь страшним — катастрофою немислимю!

Щож з того всього виходить?

Передовсім се, що всі народності, отже і Поляки, повинні дбати о се, щоби Австрої могла съміло дивитись в будущину, щоби Австрої не потребувала обавляти ся ворогів зовнішніх, що всі народності, отже Й Поляки, мусить узглядити також її політичні інтереси, які цілої держави і її народність не може вимагати від неї, щоби она провадила політику лише одної народності, от хотьби польської!

І так приміром Австрої, для приемності Поляків, не може боронитись на два фронти і в Німеччині і в Росії! Ворогом спільним як напім, так Поляків, як і Австрої в Росії і ослаблене її для нас всіх вождани! Но союз Австрої з Німеччиною, хоть й як серце для Поляків в неприміям, в прецінь історичною конечністю, якої ніхто, отже Й Поляки — в своєм власнім інтересі — не будуть могли усунути!

А вкінци ще одо! І се треба конечно піднести! Ніяка держава — хотяй би она буде й не знати як конституційною — не дозволить... і то в огляду на свою зовнішній силі і цілість не дозволить, щоби в І границях творилася друга держава... хотяй би Й польська! Галичина не може стати королівством польським! Західна в більше польською а східна знов більше рускою! Австрої му- сить от же залежати, щоби не ли-

Аркадій Автерченко.

Широкі мясниці

Кулаков стояв перед властителем склепу з віктуалами і говорив до него:

— Шість з половиною? Здуріти можна! Знаєте, як ми зробимо, Михайлі Полікарпичу. Ви мені дасьте коробку зернистої, так на фунт, а завтра на вагу решту приймете... Що вімо, за те і заплачу. Ми того не ємо, але гість, знаєте, на більшах має бути, для гостя треба. Га?

— Щоби ти пук, скучаю! — подумав господар, а на голос сказав:

— Так не годить ся... Але для вас, як для вас, як для постійного покупця, треба згоди ти ся. Гришка, відваж.

Кулаков привів гостя до стола і затираючи руки сказав:

— Горівочки перед білінками, що? В такому „удивительному“ припадкові найкрасіше очіщеної, га? Хе-хе-хе...

Гість досвідним поглядом озирнув стіл.

— Ні, я вас конячку попрошу! Отсю більшевику чарочку.

Господар зітхнув і прошет пав:

— Як хочете. На те ви гість.

І наяві чарку, стараючись не ділляти так на пів пальця.

— Повненьку, повненьку! — весело зачіпав гість і жартобливо штовхавчи Кулакова пальцем в плече, додав:

— Люблю повненьких!

— Так за здоров'я ваше! А я просто виши. Прошу закусити. Ось вам грибки, селедці, кількі, ті останні мушу вам сказати „поражаючі“.

— Тет-тет-тет! — закричав в захватом гість. — Що я бачу! Зернистий кавяр і маєтут не аби який! А ви, негіднику, мовчите!

— Так, кавяр... — побільшими устами прошепотів Кулаков. — Чому би ні, можна й кавяр... Прошу, от вам і ложечка.

— Що, ложечка від чаю? Ха-ха! Зернистий кавяр тоді що ймо смакує, коли его істи великою ложкою. Який добрий! Прошу вас ще о чарочку коняку. Але чого ви такі мрачні? Чи стало ся вам що?

Господар підсунув гостеві тарілки з селедцем і як мученик відповів:

— Житя не радість! Загальний упадок справ...

Дорожня предметів найпотрібніших до щоденного ужитку, не говорячи про артикул збитку.. Ог, так до речі кажучи, знаєте ви, по чому отсей зернистий кавяр? Шість з половиною!

Гість замхмурив ся.

— Шо ви кажете! А вот ми їй за се! За шість гривен на хліб і в рот... Гам! От її і кара.

Господар затиснув під столом кулаки і стараючись всміхнути ся, радісно крикнув:

— Поручаю вам оселедці! Розпливаються ся в рот.

— Розпливаються ся? Дивіть ся. Розпливаються, розпливаються, а опісля заглою нечуту. Ка-вяр же — уважаєте, не зрадить. Як благородна дама!

— Шо ви скажете про ті маленькі. Німці вважають кільку найлучшою закускою.

— То Німці, батечку — відлові в резолюто гість — а ми „руsski“, широка натура! А нуже, ще... „чернай, чернай з жерелця, щоби не висихало“ — як сказав котрійсь поет.

— Ніякий поет того не сказав, — відповів злобно господар.

— Не сказав, значить ся, був небалакучай. А коняк з кавяром добрий.

Господар здергав у груди беззвучний стон і подав гостеві шинку.

— Чому не берете шинки. Не стісніте ся!

— Вам що. Я почував себе як дома.

Дома ти ложкою не їв зернистого кавяру — подумав собі Кулаков, а на голос сказав:

— От і блини несуть. З маслом і сметаною.

— І з кавяром, додайте — повчачою заявив гість. — Кавяр, се Марфа і Олега весього блининого — говорив оден псаломщик. Се він замісць Альфа й Омега, казав Марфа й Олега! Ось як? Хе — хе!

Опісля гість тупо сноглянув на стіл і здивованій крикнув:

— До біса! Кавяр, мов живий. Я его притягаю до себе, а він лізе від мене.. Зовсім незамітно!

— Невже? — дивував ся засумований господар і додав: а отсе ми її знова присунемо.

— Господар! — сказав гість.

— Так сеж грибки, — добродушно за-примітив гість.

— А ви чого хотіли?

— Кавяру. Там є ще трохи до блини.

— Господар! — проскреготав Кулаков, злісно споглядаючи на гостя.

— Що таке?

— Їдже, прошу, чдже!

шо Поляки, ной Русини чули ся по всіх кат. журналах. Тамтого року при тім в ній добре! Надграничне положене Русині надав їм дуже велике значене... І відома філію „Unabhängige korrespondenz“ з котро- держава, дбаюча о своєм добрі, не буде двівітися на се бездільно, як ті дві народності поборюють себе взаємно й шкодять тим самим не лише собі, но й державі! І то суть са- мі причини, які не лише змушують, но й да- ють компетенцію відповідним державним чинникам до вмішування в країні справи і пола- днання боротьби, яка ведеться між поодинокими народами...

4-ка.

Концепція католицької преси у нас і єї організація.

(Дальше).

Коли ми оглянемо ся довкруг себе і побачимо того „вічного революціонера“¹⁾, що заводить атеїзм і стремить до анархізму, то на питанні, відкіля те взяло ся, найдемо одну лише відповідь, що причиною найголовнішою того є агітація. Чому безглазий радикалізм та соціалізм так втискається в ряди нашої інтелігенції і простолюда по селах? Воїн агітус. Він має тисячі агітаторів і то на- віть платних чи то в виді яких концепсій, чи запомоги із ріжкового рода кас, чи що інше. Він на кождім зібранні, чи вічу робить ре- кламу — він в кождім числі своєї партійної часописи все в одно і те саме аж доки чоловіка не підіб'є для себе. Тому і в оборо- роні прав Божих і людських треба агітацію мати за найлучший чинник, в боротьбі і про- ти злії преси.

Хтож може і повинен бути таким агіта- тором? В найширішій значенні того слова, кождий правдивий католик так мъжчина і жен- щина. В тіснішій значенні повинен ним бути кождий съвщеник, брачтво церковні і то- вариства, також съвітські люди, особливо ті, які хотять зазначити, що є „глубоко віруючі“. Так загал і одиниці съвітські повинні все і всюди в тім напрямі працювати, тоді і овочі праці були би рішучо слідні в користь Півного товариства, котре знова всяку роботу має в собі зосередочувати.

Зі звіту діяльності Piusverein-u у Відні наглядно можна бачити, що оно зділало за п'ять літ свого існування і то лише завдяки широку розвиненій організації і агітації²⁾.

1) Оно розширило незвичайну освідо- млюючу роботу серед катол. люду, котрий своєго найлютішого ворога, злії преси не знат, єму з отруюючими і стояв через те близко своєї руки. В тій цілі відбулося товариство 2.500 віч, в котрих наглядно розкрито народові єго небезпеку, поучано про вагу і конечність катол. преси і розбуджено съвідо- мість катол. повинності.

2. В короткім часі зібрано таку скіль- кість членів, яким ніяке товариство повели- чати ся не може. Приріст виказує слідуюча таблиця:

1906	1907	1908	1909	1910
покровителі :				
14	25	28	31	33
основателі :				
22	28	29	35	35
добродії :				
159	199	229	237	245
члени :				
14.633	32.461	48.471	55.994	61.747
учасники :				
30.000	42.940	54.250	61.240	63.770
Сума	44.828	75.653	102.977	117.537
				125.830

3. На підмогу катол. пресі видано :

1906	корон	176.756.27
1907	"	127.844.12
1908	"	130.810.02
1909	"	130.523.16
1910	"	131.701.16

Разом 697.654.73

4. Через сильну агітацію виперто близко 500.000 чисел злії преси з посеред католиків.

5. Число передплатників кат. часописій зросло в числі 600.000.

6. Півне товариство заложило прасове бюро, в котрім що дні на машинах відбивається кілька десятків примірників найсвіжіших вістей і розсилається за мінімальною оплатою гальмівних чертаків — а принайменше на перший

погляд — видається однією, при близькій обсервації для поодиноких українських племен-околиць в наявніті дуже ріжноманітна, дуже ріжнородна, так як жите і середовище для поодиноких племен були і в дуже ріжнородні. Та доморосла народна штука, домашній артистичний промисл українського народа вельми принадні і цікаві саме тою ріжнородністю мотивів і оригінальностю помислів.

7. Кромі того має товариство т. зв. „Inseratenbüro“, що збирася і приймає самі анонси до кат. часописів, стараючись о іх як найбільше число, бо се головно оплачує видаване часописій.

Так виглядає в мініатюрі вислід праці Piusverein-u у Відні. Се доперва початок праці, а в надії, як пише сам автор згаданої брошюри, що „es muss zur wahren Volksbewegung kommen zu Gunsten des Piusvereines“ аж тоді доперва, зможе воно цілковито зломити силу жидівско-ліберальної преси.

А у нас? Якож страшна байдужність загалу супроти того смертельного ворога, яким є зла преса. Не без того, щоб і у нас не було ініціативи, не без того, щоб і у нас не було людей, що розуміють грозу цілу не накликавши до пробудження в тій півсонній дрімоті, але все зачиняється і кінчиється фляском завдяки бракові організаційного змислу серед загалу. Кождий спускається на другого, або оглядається на других та на обставині і всікі великі почини засічуються ся, а остаток лише великих слів велика сила, тай більше нічого. Бо в нас в кождім ділі слідний сильно розвинений індивідуалізм і користолюбівість, ті дві чисто-муринські познаки. Неволюю привалені віками так зросли ся ми з сервілізмом, що вкінці стали невільниками свого егоїзму і пристрасності.

Нині стоїмо ми католики наче на якім вулькані. В маси невіжого народу розкидається преса все більше і більше легко запалюваний матеріял. Положене чим раз більше грізне. Вже роздається крик буату безличніше виступає з розбудженням диким інстинтом життя темних мас, що наслідком іде пробоєм проти своїх найсвіятіших ідеалів, а провідниками його зла преса. Приходить ся повторити слова Спасителя: „яко аще бы разумѣль и ты, в день сей твой, сѧ къ смиреню твоему: нынѣ же скрыся отъ очю твою... И разбітьти и гада твой въ тебѣ й не оставлять камень на камені въ тебѣ: понеже не разумѣль си времени посѣщенія твоего“.

(Дальше буде).

1) I. Франко, вірш „Вічний революціонер“.

2) Брошюра. Was hat der Pius Verein bisher geleistet.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і придніувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Вистава домашнього промислу в Коломиї під протекторатом Іх Цісарської Високості Архікнязя Кароля Франца Йосифа і Архікнягині Зити.

З Коломиї пишуть нам:

Руско-український народ замешкує широку область землі, що в ріжкових місцевинах представляє доволі значні ріжниці і то не лише під зглядом кліматичним, але й під зглядом орографічним, гідрографічним, та взагалі фізичним. Ся ріжнородність природи українських земель проявляється також і в культурі поодиноких племен українського народу, так як серед інаких умов живе ся козакам над Дніпром, інакше хліборобам на Поділлі і Волині, а єще інакше мешканцям чудових карпатських гір — Гуцулам, Бойкам, Лемкам і т. д. Попри умови окружуючої природи впливують сильно на розвиток культури народу і умови суспільні та політичні, що також в по- одиноких українських землях від віків були доволі ріжнородні.

Зависимість народної культури від всіх згаданих висхів впливів і чинників находити свій вислів особливо в домашньому промислі та доморослій народній штуці, яка, хоч в за- вітій — видається однією, при близькій обсервації для поодиноких українських племен-околиць в наявніті дуже ріжноманітна, дуже ріжнородна, так як жите і середовище для поодиноких племен були і в дуже ріжнородні. Та доморосла народна штука, домашній артистичний промисл українського народа вельми принадні і цікаві саме тою ріжнородністю мотивів і оригінальностю помислів.

Визначне-чільне місце в народній штуці займає Гуцульщина, сей прецизійний цвіт письмовій української культури. Гуцульська штука заживава нині слава по усім закутинах культурного світу, усюди там, де в хочби лиш дрібка інтересу для артистичної творчості чоловіка. А преційні знає сеї рідної штуки серед загалу української публіки в дуже мале, так мало, що густо-часто навіть у пересічному інтелігента не виходить оно поза рами звання гуцульського топірця. Оно в доволі сумно таке констатувати, але щож, як і згляда на се, що гуцульська штука в послідніх часах починає звільнити та перероджувати ся в певного рода „mixtum compositum“, що з правдивою штукою нічо спільнога не має, зважили ся одиниці в поміж української громади в Коломиї на діло, пореростаюче їх силами: на виставу рідного домашнього промислу головно з обсягу гуцульського життя, гуцульської штуки.

Ціль-мета згаданої вистави, що має відбутися ся у вересні с. р. під протекторатом Іх Цісарсько-королівської Високості Архікнязя Карла Франца Йосифа і Архікнягині Зити (творення вистави дня 21. вересня с. р.) є вже на основі висше сказаного зовсім ясна. Іменно маємо намір уладити виставу для вистави, се в хочемо дати загалови нашої суспільності можність оглянути гуцульщину в єї найкрасіших, типових образах і взорах, в хочемо познакомити звиджуєчих сю виставу з правдиво гуцульськими виробами, нині так немилосердно — прямо по варварським спартанським-імітованим і мимо того сотками пропагандами по ріжкових базарах як правдиво гуцульські вироби: бажаємо щоби нала публіка через оглядане правдивих взорів Гуцульської штуки наутила ся відріжання на області Гуцульщини здорове зерно від посліду чи полови та своїм грошем не підпомагала ніякої партачини, хоч би не знати як захвалюваної ріжними гешефтами, та в такий спосіб посередно не причиняла ся до занепаду артистичного смаку.

Щоби вистава свою ціль осягнула, так на се потреба великих зусиль не лише одиниць, але й цілої суспільності, так як хосен із вистави буде не для одиниць, але для цілої нашої нації. І тому маємо надію, що до виведення сеї вистави, так як сего вимагає сама справа і наша національна гідність, повинні причинити ся всі ті наши одиниці в краю, а вавіть і з поза краю, що чим небудь виставі прислужити ся можуть під зглядом моральним (досьвідом і практичними вказівками) так і фізично-матеріальним. В надії, що Дорогі Земляки сповните свій високопатріотичний обов'язок зглядом нашої вистави та не лише радо надішлють в сю, що мають у себе вартного, гідного прилюдної вистави, але й підопрутъ наші зусилля матеріально, тим більше, що увесь чистий дохід з вистави призначений на бідну шкільну молодь ремісничо-промислових школ, ми сьміло йдемо підпринятому ділу на зустріч.

Вистава домашнього промислу в Коломиї буде обнімати слідуючі дії:

- I. Будівництво.
- II. Предмети з обсягу штуки.
- III. Уbrane і обува.
- IV. Знаряди вживані в буденні житті.

Всі предмети, вживані загальню в буденні житті зі специальним зглядом таких, котрі властиві в Гуцульщині, а відмінні від сусідніх подальших.

З сих приславані мають бути: деревляні замки від хат, глиняні посудини, ложки, сільнички, ліхтарі домашнього вибору, кресива і предмети більші, пр. столи, лавки, скрині, полиці, колиски, жорна, коші і т. д.

2. Знаряди рільничі, лише тоді, коли цікаві в для якихсь орнаментів або прикрашень.

3. Знаряди мисливські і рибальські, рушниці, пістолі, ножі, сідла зі стременами, моделі лодиць, сіти, удки і т. д.

4. Знаряди і забавки дитинні, луки, пілки, ляльки, забавки і всякі предмети вживані дітьми в грах спільних.

Яко пожадане доповнене до збирки зга-

I. Будівництво.

1. Ситуаційний план с

даних предметів приймаємо дуже радо і пропонуємо о знимки фотографічні, зобразуючи: а) портрети славних будівничих, різьбарів, гончарів, майстрів; б) портрети Гуцулів, обох половів і ріжного віка; в) їх убрання щоденне і святочне, літні і зимові; г) ріжні образи і сцени з життя гуцульського; д) види хат гірських, возів, плугів і т. д.

При надсиланю річей, представляючи особливу вартість та особливі значення прим. з боку історичного, просимо о ласкаві близьші дати і пояснення, відносно автора, місцевості, часу і практичного примінення.

Всякі письма і посилки слати на адресу:

Др. Іван Ганкевич, Коломия, Крашевского 12.

За Комітет вистави:

Др. Іван Ганкевич, Др. Зиновий Левицкий, голова екзекутиви, президент вистави.

Проф. Теодор Примак, технічний директор вистави.

Інж. Роман Дидинський, Ради. Іван Чернявський.

Політичний огляд.

Заграниця.

Місія Поанкарого в Петербурзі. В політичному світі інтересуються тепер дуже подорожю французького міністра заграничних справ Поанкарого до Петербурга і приписують гостинній Поанкарого небудене значення. Особливе в Німеччині, якої цісар щойно недавно відбув від на балтійських водах з російським царем сліднє занепокоєння, зате Англія сердечно тішила ся майбутнім усуненням Німеччини від російської дружби. Чого поїхав Поанкар в Петербург? На се питання дав п. Маркіл Гуттін, редактор дневника „L' Echo de Paris“, який товарищить міністрові Поанкарому в подорожні до Петербурга, таку відповідь: Поанкар конферувати буде в Петербурзі в справі конвенції-марінарки, в справі анатольської зелінниці, в справі китайської позички, в справі італійсько-турецької війни, в справі положення на Балканах і в квестії європейської рівноваги. Гуттін заявляє, що Росія в окремім договорі зобовязала ся не переговорювати з Німеччиною в підконтрольній європейській квестії, не порозумівшись передтим з французьким правителством.

Положене в Туреччині не поправилося. По проголошенню воєнного стану в Царгороді взялося правителство скріплювати свою владу найперше в столиці. Всі офіцери гарнізону мусили присягнути на вірність правителству. Міністерські урядники, про яких було звісно, що симпатизують з молодотурецким комітетом, мусили підписати реверси, що в будучності не будуть займати ся політикою, а офіцери, які належать до ліги, заявили міністрові війни, що коли посолська палата буде розважана, перестануть ествувати офіцирські комітети. Небезпечні дневникарів прогнали турецке правителство з Царгорода. За посадниками міст Смирни, Адрианополя і інших, які підбурювали населене проти правителства, вислано стежні листи.

Однак також молодотурки не дармують. „N. fr. Presse“ доносить з Царгорода, що молодотурецьке сторонництво рішило уконституувати в Адрианополі як парламент, не видаючи участі в нових виборах і візвати наслене, щоби не брати участі у виборах.

ти участь самі мужчини. Просить ся чим скорше спішити із зголосеннями. Крім того просить ся всіх тих учасників, що рефлексують на окремі кімнати в цілі від 5 К і вище, щоб безповоротно подали нам свої точні адреси, кілько кімнат і кілько ліжок собі бажають. Для управильнення відправи Служб Божих мають съвященики зголосити ся до о. д-ра Редкевича (Wien I., Universitätsplatz 1). Щоби забезпечити ся на всяку евентуальність (відправи в латинських церквах) треба постарати ся о celebreit від своїх Ординаріятів. Всі съвященики мають зі собою взяти фелон, епітрахіль, нараквіці, наплечник і ручничок. — Евхаристийний комітет у Львові (ул. Конєрніка ч. 36.)

— **«Радикальний типик»** при посвяченію прaporu. Пишуть нам: В дописі з Самбірщини (гл. „Руслан“ з 2. серпня 1912 ч. 173.) вгадано, що атаман Трильовський має свій типик при посвяченію радикальних прaporів. Яко очевидець сего радикального монстра, подаю до відома всеї України сей типик. Радикальна організація в Самбірщині (2 головусі академіки) оголосили величими шматами плякатів iugrī et orbi: „Величавий здвиг і передане січового прaporu без кадила попівського в Берегах дnia 28. липня 1912 при співучасти самого батька-атамана Трильовського“. Дійсно в означенні часів атаман приїхав, та по млявій протипопівській бесіді розвочав съвято (?) передані прaporu. Серед тишини та патріотичного настрою народу секретар берескії Січі вивіс прaporu і зложив его перед Трильовським. Він бере до рук молоток і цвяхи ударяє молотком і бомбастично говорить: „Допоможи“. Якийсь цікавий сваток учасник торжества докинув слово: „а хто“. Секретар Січі послухуючий атаманову ратує ситуацію і до слів атамана додає „Господи“. На се слово атаман грізно змірив свого секретаря. Другий сваток ратує знова ситуацію секретаря і грайно звернувшись до атамана каже: „но, а хож має допомочи, корова чи кінь“. І серед торжественного настрою повстає гомеричний съміх. Се подаю до відома яко автентичне. А тепер слово до п. д-ра Трильовського. Пане атаман! Чи Ви вже забули на кадилі съвященіче, та на его хліб. Недавно в часописах ми читали про смерть съвященика Трильовського, Вашого отця. Чайже Ви рідний син сего съвященика, который тим кадилом, проти которого Ви воюете, заробляв на Ваше виховане і удержане. Правда, що вже раз озвало ся чувство пошани до рідного батька съвященика, коли то Ви по его смерти заперечили правдивість богохульного листу до свого Владики. Дай Боже, щоби в Вас озвало ся ще чувство пошани до рідної своєї матери, которая в молодечі Ваші уста вкладала слова: „Отче наш, иже еси на небесах“.

Ах! не красна се птиця, которая калас гніздо своє. Історія суспільності вказує нам на таких, як Ви без віри, Roussau, Guinot, Reger, ба хотяй би недавно помершого радикала Самбірщини Михаса, котрі перед лицем смерті бажали помирення з Богом через зневаждженого попа. Ви самі, пане атамане, бачили „влачність народу“ за Ваші подвиги в Берегах, чайже Ви повинні знати, що Вас до зелінниці відважено не підводами з Берегів, але фірою аж з сусідного села і Ви самі були недоволені з неудачного здвигу Січі в Берегах, та малисьте сказати, що до Берегів більше не прайдеть! Дай Боже, щоби ся неудача отворила Вам очі, та щоби не було за пізно.

Очевидець.

— **Силинаве галицького сойму.** Вчерашній „Kurjer Lwowski“ доносить, що рішаючі круги на всякий случай скличуть галицький сойм в другій половині вересня, мабуть 20, а найпізніше 25, навіть на случай, коли би руско-польські переговори в справі реформи країві виб. ординаций, які мають зачати ся у Львові дnia 5. вересня, не довели до бажаного висліду. Бож лішче — пише „Kurjer Lw.“ ухвалити краєвий бюджет навіть серед обструкційної музики, ніж допустити до сего, щоби краєвий бюджет затверджувано в дорозі цісарського розпорядку. Лішче полагодити бюджет у вересні, ніж чекати на грудневу триднівку. На случай скликання сойму у вересні соймові наради потрівали би до 20. жовтня, бо в сім часів має бути скликана палата послів.

— **Русинам не вільно бути католиками** і брати участі в Евхаристийнім конгресі у Відні бо се політика! — таке голосять Поляки. „Slowo Polskie“ і „Gazeta Narodowa“ лякають свою суспільність участию Русинів у Евхаристії.

стийнім конгресі, висъмівають „ukrainiński“ народ і в нашій участі у Відні бачуть лише агітаційний момент. Кажуть, що Русини становять католиками з політичних зглядів, бо хотять зазначити свою національну відрізницю перед съвітом. Сю некультурну бatalio, ци пізм і злобу польської печати в так важній хвилі для католицького съвіта, повинен наш народ добре зятити!

— **Похорон о. кардинала Фішера.** В Кольонії над Реном відбув ся в суботу похорон бл. п. о. кардинала Фішера. Ранішими поїздками візалися тисячі людей з сусідніх міст і сіл, численні депутати, студентські союзи, численне духовенство та школи молодіжі. Все зібралося на площі перед катедрою. Коли в катедрі зібралися члени капітули, епископи, духовенство і монахині, вишикав похід до архієпископської палати, де було зложене тимчасово тіло бл. пам. кардинала. Богослужене відправив кардинал Копи. Домовину неслід братів милосердя. Чотири роги кіру держали професори богословського виділу в Бон. Зараз за домовиною ішов як представник цісаря міністер рільництва бар. Шорлемер, за ним родина помершого. Похід виглядав імпонуючо. Похоронну промову виголосив епископ др. Шульте в Пaderborn.

— **Задушевне бажане чорносотенців.** „Нове Время“ пише, що знесене самоуправи сербської Церкви на Угорщині є звернене проти Росії. Наміром угорського правителства є підбурити Словані проти Росії і викликати серед них пересвідчене, що діяльність Росії є для Слованів шкідлива. „Нове Время“ перестерігає однак Австрію перед такою політикою, яка доведе до таких потрясень (?) в монархії, які в початках панування Франца Йосифа.

— **Здає ся..** Віденський дипонсець „Slow a polsk-o“ кінчить свої роздумування над справою основання українського університету так (дословно): „Przyrzekać Rusinom uniwersytet bez zabezpieczenia polskosci uniwersytetu lwowskiego byłoby wprost waryactwem. A pan minister wyznał i oświały jest przecież człowiekiem zdrowym na umyśle i bardzo rozsądny.“ — Нам здає ся, що також віденський дипонсець „Slow a polsk-o“ є чоловіком здоровим на умі.

— **Купелі в парляменті.** В будинку віденського парляменту будують ся тепер в партері лазнички для послів з ваннами і зимними тушами. Поки що буде таких лазничок дванадцять.

— **Пожежа за пожежою.** З Равшини пишуть нам: В понеділок дnia 5. с. м. о 2. годині по полуничі вибух новий пожар на Вербіцькій Вільці. Почало горіти від стоділ. В першій хвилі прибула поготова, яку ворганізував днем передвідне відпоручник львівського „Сокола“. В кілька мінут потім приїхала вербіцька „Січ“, піддубецька поготова „Другъ“ і махнівська „Січ“. Крім того, привезено сікавки із дворів вербіцького і піддубецького, та прибула дівірська служба п. Райсів з Новосілока. Огонь гашено з надлюдською силою. Щож робити, коли всі будинки криті соломою так, що сейчас она займає ся і горить ціла крища. Огонь обняв вже стодоли шести господарів враз з присасами збіжка і сина, та почав відривати ся до дахів хат. Дея хати стояли вже в огні а попри них сусідні хати були майже вчіплені дахами. Та за той час прибігли вже люди з поля з села Вербіць і ратунок ішов незвичайно скоро. Працю сповняли всі стяги пожарні поковано і розумно. Огонь зльоцісано на тім, що зайнялось з початку, не допущено ані на п'ядь даліше. Дея загороди в обнитих огнем згоріли майже до тла, бо уратоване дерево не придаст ся нікі до будови. Дея хати уратовано цілковито, а з двох оставших зрубів. Так отже згоріли два господарства цілком, а два зруби і дві хати виратовано. Шкоду оцінюють на поверхі 10 тисяч корон.

Може далось би було уgasити і уратувати більше, коли би хтось не пустив алярму, що палій в часі пожару утік в напрямі села Вербіць. Сейчас майже 300 людей відступили від огню і побігло в ту сторону, бо усіх обнів страх, що палій готов в часі пожару підпалити і Вербіцю. Алярм про палія був даний за пізно, бо мимо попушувань не вдалося его зловити а за той час встиг він перебігти здовж селом, городами і утік до лісу. Показує ся отже ясно, що огонь починає ся підпалом. Того дия рано найшла одна жінка на Вільці в коноплях сплючого чоловіка в обертій міщанській одіжі. Жінка із страху зіміла і заки прийшла до съвідомості, сей чо-

ловік утік. Потім люди шукали за ним в поселі, лісі і городах, але вже нікого не найшли.

Оден селянин з Махнова оповідав, що вночі з неділі на понеділок около 11. години ішов до дому і стірнув якогось волоцюга, та спітав хто то? Той відповів: Кузьма з Оділова. А коли селянин сказав, що се не правда, волоцюга вдарив ся в лиці, вимірив до него револьвер і крикнув: „Іди, як хочеш жити!“

Так само дня 2. серпня по полуничі діти мали бачити якогось волоцюга під шопою одного господара. Ціле село переглянено, але волоцюга втік.

В попередніх діяльностях про пожари в Вербіні дипонцець мовчки поманув заслуги тутинської жандармерії. Отже позволю собі подати до відома, що у всіх случаях огню жандармерія являє ся зараз і єї по великий частині треба завдячувати льоцізовані огні. На жаль станиця жандармерії складається всіх з двох жандармів: пп. Іскерський Станіслав як комендант і Гамотюк Володимир, вахмайстер. Они оба від часу пожарів майже не сплять в дома, бо вічно їх селяни алярмують і все они в при кождім алярмі. Краєва команда повинна прислати їм ще бодай двох жандармів до помочі, щоби успокоїти селян, які перестражені не виходять з села на роботу, а вночі не сплять в хатах, лише на улицях. В поли гине збіже нежате, а сіно не скочене. Люди збіжа і сіна не звозять до стоділ, бо бояться ся огню. І з чого ті люди будуть платити податок, коли їм весь добуток згорів або упав в полі? Може би наші посли були такі добрі і вихлопотали з одної сторони для погорільців, які до нині вже 42, якусь видатійшу запомогу краєву і державну, а з другої сторони може зуміти вплинути на краєву владу жандармерії, що прислали більше сторожів прилюдного добра і безпеки. Палії мусить попасті в руки справедливості. Так дальше бути не може. Що там доставці-жиди мають в нас чи в близькій Росії велики склади деревя, то ще не виходить з того, щоби ціє село Вербіця упало жертвою підпалу. Радьте що панове І послані повіта: Дністровський, Винницький і о. Колпачкевич.

— **Св. Отець проти знушань над Індійцями.** З Риму доносять, що в тих діях появиться папська енцикліка в справі страшних знушань, яких допускають ся Европейці над перуянськими Індійцями в дистрикті Тутумайо. Папська енцикліка звертається до християнської суспільності Європи і до католицьких правителств, щоби вмішалися в ту справу.

— **Жидам зле в Галичині.** Так бодай жалується якісь жид віденській „Sonn. und Mont

має крил; якщо приймає собі деревляні крила, грішить проти природи. Не Божа, а чортова в тім сила. За братане в сатаною — стати винайдником голову, а его тіло викинути безрогам. Крила знова, як зроблені при помочі нечистої сили, спалити по богослуженню.

— Найбільше яйце на світі знаходить ся в музеї в Новій Йорку. І се яйце птаха Аеропорніс. І оно 6 разів так велике як яйце струса і має поємність 150 яєць курячих. Шкарабала $\frac{1}{8}$ цяла груба, обвід яйця здовж виносить 7 десиметрів, впоперек $6\frac{1}{2}$ десиметрів. Того птаха вже нема тепер; жив колись на острові Мадагаскарі і не міг літати лише біга. Був, кажуть учени, від 2 до 4 метри високий і належав до найбільших птиць на світі.

— Щастє в лотерії. З Берна доносять: Головна виграна державної лотерії, котрої тягнене відбуло ся для 4. липця, в висоті 200.000 К припала робітникам Цуфальзові в Прішеньї. Цуфаль купив сей льос на кредит у трафіці. Трафіц жертвував він 2.000 К. Мимо такої високої виграної не думав сей робітник змінювати свого фаху.

— Бомба в Македонії. З Солуня доносять, що в Кочані вибухла бомба, яка убила 64 Болгарів, 3 магометан і двох жінок, тяжко покалічила 42 Болгарів і 5 магометан, а крім сего богато осіб легче покалічило ся. Таке велике число жертв пояснює ся тим, що був се торговий день. Виновників досі не вислідено.

— Переписка Редакції. В. Д. в С. „Нависяють чорні хмари над моєю головою та все бачу сині мари — що буде зі мною? — Не журіть ся. Пішло до коша. Радим писати про зою і не в такім чорнім настрою. Виж пречіль молоді „в повнім розцвіту весни“ — як самі пишете, — а замість мріяти про гарну будущину, бачите вже „сині мари“ „могилу“ і нещасну долю.

Оповістки.

— До минішного числа долучуємо оповістку „Кр. Союза госп.-торг. Спілок“ про доставу для війська жита, вівса, соломи і сіна.

— Краєва Рада шкільна перенесла: К. Людкевичич управителя і Й. Ельвера, учителя 2-кл. шк. в Золотниках на рівнорядні посади до 4-кл. шк. в Золотниках, Варт. Фуртака, управителя 2-кл. шк. в Бірках вел. на рівнорядну посаду до 3-кл. шк. в Купчинцах, С. Левицького, управ. і В. Левицьку в Сухрова до Стратини, Й. Шарка, управ. і Кр. Шаркову, учит. 2-кл. шк. в Тишківцях до 2-кл. шк. в Волі Миговій, Й. Маркевичеву, учит. 4-кл. шк. в Березинах до 2-кл. шк. в Гумнісках-Фокс, М. Кочаївну, учит. 2-кл. шк. в Кальникові до 2-кл. шк. в Бортятині, Л. Винницьку, учит. 2-кл. шк. в Городці до 2-кл. шк. в Лужку дол., С. К. Войнаровську з 2-кл. шк. в Білій Нижній до 2-кл. шк. в Велевісі, М. Виробицівну з 2-кл. шк. в Ленчах до 1-кл. шк. в Подолянах, А. Ониську з 1-кл. шк. в Голгоцах на рівнорядну посаду до шк. в Лисії, О. Сенницьку з 1-кл. шк. в Яськівцях до шк. в Березниці, Е. Скаліцьку з 1-кл. шк. в Клечі дол. до шк. в Березниці, М. Кубіківну з 1-кл. шк. в Халупках до шк. в Стришові, Й. Пирога з 1-кл. шк. в Рогізнику до шк. в Старім Бистрі II, О. Надахівську з 1-кл. шк. в Заліщицях старих до шк. в Зарудю, З. Мілінкевичівну з 1-кл. шк. в Жежаві до шк. в Заліщицях старих.

— Міністер віроісповідань і просвіти дозволив монастиреві СС. Василиянок в Станіславові на отворене приватної жіночої рускої реальної гімназії з початком шкільного року 1912/13.

— Іменовання. Предсідник галицької дирекції почт і телеграфів іменував поштовими практикантами поштових офіціантів в покінченю гімназію, або реальну школу: В. Карча, З. Короля і В. Шидлівського у Львові, А. Л. Кулявого в Перемишлі, С. Сокалюка в Бережанах, Ф. Паличу у Львові і Д. Шульмана в Коломиї.

— Товариство учителів висших шкіл „Учительска Громада“ в Коломії отвірає з днем 1. вересня с. р. I. класу приватної класичної гімназії для панночок. Вписи 2. вересня в прив. учительські семінарії ул. Міцкевича ч. 5. Вступний іспит відбудеться 3. вересня, опісля розпочнеся правильна наука. При вписі треба предложить метрику і шкільне сів'одцтво, коли ученица ходила до школи. Оплата за науку означиться пізніше. В сій гімназії вчилися муть виключно професори в повною ква-

ліфікацією, щоби ся школа могла як найскорше одержати право прилюдності. Приміщені можуть знайти панночки по домах інтелігентних руских родин в Коломії, в „Дівочій бурсі“ тов. „Руских Жінок“ евенгальської. Інститут руск. педагог. товариства для дівчат“.

426(3)

Посмертні + оповістки.

— О. Атанасій Венгринович, парох Завадки, лісского деканату, упокоївся в 79. році життя і 53 сівіщенства дня 4. серпня с. р. Покійник був одним з Могіканів т.зв. Старорусинів і на новий курс московофільства дуже нарікав. В. е. п.!

Телеграми

з днем 7. серпня.

Прага. Часопис „Samostatnost“ доносить, що міністерство земельниць приказало всім зем. директорам дуже точно ствердити народну принадливість всіх урядників і всеї служби в Чехах.

Атена. (Ат. Аг.). З Кочані доносять, що там прийшло з причини вибуху бомби до страшної різни християн.

Тангер. (ТКБ). З Масаган доносять, що там вибухи розрухи. Для Європейців нема небезпеки.

Цетнія. (ТКБ). Правительство відповіло на рекламацію турецкого посла, що по турецькій стороні нема ніякого чорногорського жовніара. Туреччина не хоче досі погодити спірні граничні питання.

Софія. (ТКБ). Вісти про мниму мобілізацію, властиво про покликання резервістів є безосновні.

Рим. (ТКБ). „Popolo Romano“ пише: Як небудь Туреччина зближається до цілковитого занепаду, однак має ще дошку ратунку. Тому, що неможливе в сповнені теорії, щоби держава Порти була знова, як передше, азійською державою, тому Італії можуть лише бажати status quo i зединені Туреччини. Терпіть може бути турецьке правителство перевідчічене, що на сім сівіті є все можливе, лише се її, щоби Туреччина одержала позад Лібію, а дальша війна не може мати іншого висліду, як знищення фінансових середників руїни економічних відносин Туреччини. Нехай Туреччина приверне лад унутрі краю і старається привернути добре відносини з Італією.

Царгород. Комітетове сторонництво ухвалило уконституувати ся в Адриянополі як парламент і не взяти участі в нових виборах. Кілька послів звернулося телеграфічно до султана в запитом, чому він відмовив послухання предсідникам політичної. Султан не відповів на їх телеграму. Часопис „Індам“ пише, що правительство зложило з уряду посадники міст Смирни і Адриянополя і обжалувало їх о підбурені.

Цетнія. Тутешній турецький посол вручив чорногорському правительству ультімат, в якім грозить зірвання дипломатичних відносин в случаю, коли Чорногора не відплатила Туреччині за останні граничні події.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжка і продуктів у Львові від 29. липця до 4. серпня 1912.

за 50 кг.

Пшениця	9 90—10 25	К
Жито	8 30—8 70	К
Ячмінь броварний	8 50—9 00	К
Ячмінь на пашу	0 00—0 00	К
Овес	9 10—9 50	К
Кукурудза	0 00—0 00	К
Гречка	0 00—0 00	К
Горох до вареня	12 00—14 00	К
Горох на пашу	0 00—0 00	К
Бобик	8 50—9 00	К
Конюшина червона	70 00—80 00	К
Конюшина біла	103—125	К
Конюшина шведська	0 00—0 00	К
Тимотка	0 00—0 00	К
Ріпак зимовий	15 00—16 00	К
Насінє коноплі	0 00—0 00	К
Хміль старий	150—175	К
Хміль новий	0 00—0 00	К

Овочі, ярини і стручкові продукти

приймає в продаж по курсових цінах в кождій скількості, а також переводить достави для війска

збіжка і паші

Краєвий Союз господарко-торгово-вельмих Спілок

у Львові ул. Зіморовича ч. 20.

Товариство взаємного кредиту

„Джістер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаємних обезпечень „Джістер“ в р. 1895 на підставі закону о створенні з р. 1873.

Одівчальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Ціллю Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпечений в „Джістру“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без постручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в **півдні**.

Кonto в Шадниці почтовий ч. 35.527.

Кonto жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 3,468.296—

Уділ членські К 341.275—

Позички уділені К 3,916.577—

Канцелярія Товариства отворена перед півднем

Значіння українською руською

для Австро-Угорщини (перекл. розвідки в Oesterreichische Rundschau з 1. мая 1912)

ціна 20 сотників. Дістати можна в книгарні

Н. Товариства ім. Шевченка у Львові.

Брошуро:

Йосиф II. чи Ян Казимир?

(з нагоди съвітковання мінімі 250-літньої річниці засновання Львівського Університету).

можна набути в Адміністрації „Руслан“ і в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

Казочко уладжека

КАВАРНЯ „ВАРШАВА“

у Львові, площа смольки

в стилі парискої „Cafe de la Paix“. Саля маляхітова — саля гебанова, читальні — салі білярдові — незнана досі величавість і комфорт.

Щоденка від 8. год. вече́р ко́жерст сальохової капелі парискої.

О численні відвідин просить

412(10) франц Мошкович.

Музичні струменти як: скрипки, цитри, клярнети, труби, мандоліни і т. д. а також ровери

та прибори до тих же, поручас по дешевих цінах як деінд: Укр. висилковий дім „ОРКАН“

Львів, Копернік 18. Соколам і Січам, ученим і учителям великий опуст. Також на

388(20)

Рух зелізничних поїздів

обов'язуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середньо-європейського.